

ISSUES IN JEWISH CONTEMPORARY SOCIETY

RELIGIOUS PERSPECTIVES ON NON-OBSERVANT JEWS

סמנר מדרשת רחל וחייה

1. חטא ישראל וגם עברו את בריתי אשר צויתי אותם וגם לקחו מן התרם וגם גנבו וגם פחשו וגם שמו בכליהם:

יהושע פרק ז'יא

The Jewish people sinned collectively when Achan stole from the booty of Yericho

2. חטא ישראל. אמר רבי אבא בר זבדא: אף על פי שחטא - ישראל הוא.

סנהדרין מז.

From the fact that the pasuk called them 'Yisrael' we see that a Jew who sins remains a Jew

3. טבל ועלה הרי הוא כישראל לכל דבריו. למאי הלכתא? דאי הדר ביה ומקדש בת ישראל, ישראל מומר קרינא ביה וקידושין קידושין

יבמות מז.

A ger cannot change back to being a non-Jew. If he does and then marries, his marriage is halachically valid

Chazal gave us a sliding scale classifying those who do not keep Torah and mitzvot. These include the following:-

sins unintentionally	שוגג	(א)
sins intentionally and has not yet done teshuva	בעל עבירה	(ב)
rejects a mitzvah for their own gain	מומר לתאבון	(ג)
rejects a mitzvah without personal gain - through apathy	מומר שלא לתאבון	(ד)
rebels against Torah as an act of defiance	מומר להכעיס	(ה)
turns to idolatry (even for personal gain)	מומר לתאבון לעז	
breaks Shabbat in public (even for personal gain)	חילול שבת בפרהסיא	
adopts an entirely secular life	מומר לכל המצוות	
rejects one of the key beliefs that a Jew is required to hold	אפיקורס	(ו)

For our generation we will also need to deal with other categories and decide how to classify them. These include:-

the child of someone who has rejected Torah	בן מומר
someone who rejects Torah due to a misunderstanding of what Torah requires	כופר מחמת טעות
someone who has been indoctrinated against a Torah lifestyle	כופר שחונך לכפירה
someone who is entirely unaware (of what?)	תינוק שנשבה בין הגוים

4. השונא שנאמר בתורה אמרו חכמים כגון שראהו לבדו שעבר עבירה והתרה בו ולא חזר הרי זה מצוה לשנאו עד שיעשה תשובה ויחזור מרשעו

רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק יג הלכה יד

The Rambam makes clear that no one is considered an intentional sinner unless they have been properly warned and have ignored the warning. The Chafetz Chaim explains that the Rambam is dealing with issurim that the average person may not believe to be forbidden, and so needs warning. But with well known issurim, warning will not be necessary.

5. עבר עבירה ויודע שהיא בלא תעשה אבל אינו יודע שחייבין עליה כרת הרי זו שגגה ומביא חטאת,

רמב"ם הלכות שגגות פרק ב הלכה ב

If a person does an aveira, knowing that it is assur, but does not realism how serious it is, they are still called a shogeg

6.

6 ובהגה"מ פ"ו מהלכות דעות כתב דאין רשאין לשנאוהו אלא
אחר שאינו מקבל חוכמה ונסוף ספר להבנת חסד כתב בשם הגר"י מולין דמלוה
לאהוב את הרשעים מה"ט והביא כן מתשובת מהר"ם לובלין כי אללנו הוא קדם
חוכמה שאין לנו יודעין להוכיח, ודיינינן לכו כאלוסין

חזון איש י"ד בכח

The Chazon Ish holds that no-one is considered mayzid until they have received a proper tochacha and since we cannot give tochacha these days, almost no-one will be a mayzid

7. תינוק שנשבה לבין העכו"ם וגדל והוא אינו יודע מה הם ישראל ולא דתם ועשה מלאכה בשבת ואכל חלב ודם וכיוצא בהן, כשיודע לו שהוא ישראל ומצווה על כל אלו חייב להביא חטאת על כל עבירה ועבירה וכן כל כיוצא בזה.

רמב"ם הלכות שגגות פרק ב הלכה ו

The Rambam rules that the tinok shenishba - a baby captured and raised as a non-Jew - is a shogeg

We have therefore seen that, in terms of actions - (i) a tinok shenishba or (ii) any person who is not aware that what he is doing is wrong, or (iii) does not appreciate how serious it is or (iv) has not been warned or (vi) has not been given a proper tochacha, is considered a shogeg and is considered a Jew for all purposes, with all the privileges that a Jew deserves (e.g. in mitzvot bein adam lechavero)

But what about someone who is an apikorus due to their beliefs. Do we say that a person could be an apikorus beshogeg?

8. ואלו הן שאין להן חלק לעולם הבא אלא נכרתים ואובדין ונידונין על גודל רשעם וחטאתם לעולם ולעולמי עולמים: המינים ז חמשה הן הנקראים מינים: האומר שאין שם אלוה ואין לעולם מנהיג, והאומר שיש שם מנהיג אבל הן שנים או יותר, והאומר שיש שם רבון אחד אבל הוא גוף ובעל תמונה

רמב"ם הלכות תשובה פרק ג הלכה ו - ז

The Rambam rules that someone who believes that G-d has a body is a 'min' and has no place in olam haba

9. א"א - ולמה קרא לזה מין? וכמה גדולים וטובים ממנו הלכו בזו המחשבה לפי מה שראו במקראות ויותר ממה שראו בדברי האגדות המשבשות את הדעות

ראב"ד שם

The Ra'avad objects on the basis that such a person is simply mistaken and cannot be called a 'min'

10. דעת הרמב"ם דהמאמין בהגשמה הוא מין. והראב"ד כתב שגדולים וטובים טעו בזה מפני האגדות המשבשות הדעות. ושמעתי בשם כבודו מוריני הרב הגאון רב חיים הלוי זצ"ל מבריסק בדעת הרמב"ם, כי בכפירה לא שייך שוגג, דהא מכל מקום אינו מאמין ואי אפשר להיות בכלל ישראל בלא אמונה. והאומרים בשמו בזה הלשון: 'דער וואס איז נעביך אאפיקורוס איז אויך אאפיקורוס'. ולכאורה דבריו מוכרחים שהרי כל הכופרים וכל עובדי עבודה זרה הם מוטעים. ואין לך מוטעה יותר מהמקריב בנו למולך והוא חייב מיתה;

ר' אלחנן ווסרמן - קובץ מאמרים מאמר שיבוש בדעת

Rav Elchonon Wasserman brings the explanation of R. Chaim Brisker who says that the view of the Rambam is that 'der vos iz nebach a'apikorus iz euch a'apikorus'. Someone who through no fault of their own does not hold the required beliefs of a Jew is still an apikorus. We feel for him but he simply lacks the raw material to get to olam haba.

11. אבל קשה! דהא תינוק המוטל בעריסה ג'כ אין לא אמונה ומ'מ הוא בכלל ישראל. ותינוק שנשבה לבין העכו'ם מביא קרבן על שגגתו ואין דינו כמומר. ומוכח דאנוס רחמנא פטרי' גם בחסרון אמונה

שם

Rav Elchonon disagrees and brings a proof from the tinok shenishba who is called shogeg and not an apikoros. He also brings a stira from the Rambam himself when he writes about the Karaites

12. א מי שאינו מודה בתורה שבעל פה ... הרי זה בכלל האפיקורוסין ומיתתו בכל אדם ג במה דברים אמורים? באיש שכפר בתורה שבעל פה במחשבתו ובדברים שנראו לו והלך אחר דעתו הקלה ואחר שרירות לבו וכופר בתורה שבעל פה תחילה כצדוק ובייתוס וכן כל התועים אחריו. אבל בני התועים האלה ובני בניהם שהדיחו אותם אבותם ונולדו בין הקראים וגדלו אותם על דעתם הרי הוא כתינוק שנשבה ביניהם וגדלוהו ואינו זריז לאחוז בדרכי המצות שהרי הוא כאנוס ואע"פ ששמע אח"כ שהוא יהודי וראה היהודים ודתם הרי הוא כאנוס שהרי גדלוהו על טעותם כך אלו שאמרנו האוחזים בדרכי אבותם הקראים שטעו לפיכך ראוי להחזירן בתשובה ולמשכם בדברי שלום עד שיחזרו לאיתן התורה:

רמב"ם הלכות ממרים פרק ג הלכה א-ג

The Rambam rules that whilst the original Karaites were apikorsim, their descendants are simply called tinok shenishba and are not apikorsim. So how does Rav Elchonon understand the Rambam's psak that the Jew who believes that G-d has a body is a min!?

13. ודעת הרמבם כי הטעות בענין הגשמה באה מדעת עצמן ולא מפי האגדות. כי אילו היתה דעתן צלולה, לא היו האגדות מטעות אותם והיו מוצאים דרך לישב דברי האגדות שלא יהיו נגד הדעת

ר' אלחנן ווסרמן - קובץ מאמרים מאמר שיבוש בדעת

Rav Elchonon explains that the Rambam holds that such person is not just mistaken but is being totally foolish in holding such a view. As such, he is to blame and is a min. By contrast, the Karaites were effectively 'brainwashed' and are not to be blamed. Rav Chaim should however hold that a 'nebach apikoros' is not called tinok shenishba according to the Rambam. What does Rav Chaim do with the Rambam's psak on the Karaites?

14. ולא ימהר אדם להרגן

רמב"ם הלכות ממרים ג'ג בדפוס אחר

He has a different version of the Rambam in which it is clear that the Karaites are apikorsim but that we must try to be mekarev them if we can. So what is the halacha?

We see a parallel machloket on the subject of lending on interest. It is muttar to lend to a mumar on interest. But what about the child of a mumar? The Nimukei Yosef holds that the child of a mumar who grew up knowing they were Jewish and seeing other religious Jews around, is not a tinok shenishba and we can lend on interest to them. However the Shulchan Aruch and Rema do not rule this way

15. הקראים, אין להם דין מומרים ואסור להלוותם ברבית, ואין צריך לומר שאסור ללוות מהם ברבית. הגה:.... תינוק שנשבה לבין העובד כוכבים ואין יודע מתורת ישראל כלל, דינו כקראים ואסור להלוות לו ברבית. לכן מומרת לעבודת כוכבים שיש לה בן מן העובד כוכבים שהבן הרי הוא כמוה ונקרא מומר, אסור להלוות לו ברבית, דהוי כתינוק שנשבה לבין העובדי כוכבים.

שולחן ערוך יורה דעה סימן קנט סעיף ג

The halacha in Shulchan Aruch is it is forbidden to charge interest to such people and they are considered to be a tinok shenishba. This is in accordance with the view of Rav Elchonon above

16. ולענין הקראים נ"ל דלהרמב"ם ... דחשיב להו כתינוק שנשבה בין העובדי כוכבים אסור להלוותם ברבית ואע"ג דמדברי נ"י נראה דמותר להלוותן ברבית לא שבקינן דברי הרמב"ם המפורשין בשביל דברי הנ"י ... ואני בעניתי עיינתי בדברי הרמב"ם שם ולא מצאתי שום משמעות אדרבה כתב להיפך! ובמומר למדו הפוסקים דמותר להלוותן ברבית וא"כ ה"ה הקראים וכ"כ מהרש"ל דקראים דינם כמומר ומותר להלוותן ברבית

ש"ך שם

The Shach however has the other version of the Rambam - see 14 above and rules against the Shulchan Aruch. This is in accordance with the view of Rav Chaim above